

Εκπαιδευτικό Σενάριο: “ΤΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ”

Αναστασία Σταυρουλάκη

Στο εν λόγω εκπαιδευτικό σενάριο, επιχειρείται ο σχεδιασμός ενός συνόλου δράσεων με τη συνδρομή τεχνικών μουσικής, δραματικής και εικαστικής έκφρασης. Έμφαση δίνεται σε δραστηριότητες ενεργητικής μουσικής ακρόασης. Κύριος στόχος του σεναρίου είναι η γνωριμία σε βάθος με το έργο του Camille Saint-Saëns “Το Καρναβάλι των Ζώων”.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ “ΤΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ”

Σκοπός: Βασική επιδίωξη του εκπαιδευτικού σεναρίου, αποτελεί η γνωριμία των παιδιών με το μουσικό έργο “Το Καρναβάλι των Ζώων” του Camille Saint-Saëns, μέσα από τη βιωματική τους συμμετοχή σε δραστηριότητες ενεργητικής μουσικής ακρόασης και πλαισιωμένες παιγνιώδεις δράσεις.

Προσδοκώμενα Μαθησιακά αποτελέσματα: Οι μαθητές μετά το τέλος των δραστηριοτήτων που προτείνονται πρέπει να είναι σε θέση να:

Σε επίπεδο γνώσεων:

- Έχουν εξοικειωθεί με δραστηριότητες ενεργητικής ακρόασης ώστε να γίνουν καλοί ακροατές.
- Έχουν αναπτύξει την ακουστική τους μνήμη, αναγνωρίζοντας με ή χωρίς οπτικό ερέθισμα ή λεκτική καθοδήγηση το μουσικό μοτίβο κάθε ζώου που αναπαριστάται στο έργο.
- Γνωρίζουν τα μουσικά όργανα της ορχήστρας και να μπορούν να τα αναγνωρίσουν με ή χωρίς οπτικό ερέθισμα.
- Μπορούν αναγνωρίζουν ακουστικά (με ή χωρίς οπτικό ερέθισμα) και να αποδίδουν κινητικά ή με μουσικά όργανα τα ζώα που αναπαρίστανται στο έργο.
- Συνδυάζουν το τραγούδι, τη σωστή άρθρωση, καθώς και τη ρυθμική απαγγελία με ηχηρές κινήσεις και μουσικά όργανα.

Σε επίπεδο δεξιοτήτων:

- Περιγράφουν, να εξηγούν και να ερμηνεύουν πληροφορίες.
- Μπορούν εκφραστούν και να αποδίδουν μουσικές έννοιες λεκτικά, καθώς και μέσω κινήσεων και ήχων του σώματος.
- Αυτοσχεδιάζουν με τη φωνή, το σώμα τους και παίζοντας μουσικά όργανα.

Σε επίπεδο στάσεων:

- Συμμετέχουν σε ομαδικές δραστηριότητες
- Συνεργαστούν με τους συμμαθητές τους
- Εκφράζονται (μέσα από αυτές τις μορφές) και να εξωτερικεύουν τα συναισθήματά τους.
- Αυξήσουν το ενδιαφέρον τους για συμμετοχή και να έχουν διαμορφωθεί νέοι τρόποι συμπεριφοράς απέναντι στους άλλους.

Το σενάριο αυτό απευθύνεται σε μαθητές **όλων των τάξεων του Δημοτικού (6-12 ετών)**. Οι δραστηριότητες που προτείνονται δεν πρέπει να γίνουν όλες, ούτε είναι απαραίτητο να γίνουν σε συνεχόμενα μαθήματα.

Οι εκπαιδευτικοί είναι ελεύθεροι να επιλέξουν ποιες και πόσες από αυτές τις δραστηριότητες θα πραγματοποιήσουν με τους μαθητές τους, ανάλογα με την ηλικία, το επίπεδό τους και φυσικά τα ενδιαφέροντά τους.

Δραστηριότητα 1η:

- Ο εκπαιδευτικός ξεκινά λέγοντας λίγα λόγια για το συνθέτη και το έργο.
- Στη συνέχεια βάζει να ακουστούν αποσπάσματα από το έργο (όχι απαραίτητα με τη σειρά), και ζητάει από τους μαθητές να μαντέψουν σε ποιο ζώο είναι αφιερωμένα (μπορούν να δουλέψουν σε ομάδες ή ατομικά).
- Έπειτα ξεκινά μία συζήτηση με τους μαθητές, όπου καλό είναι, κάθε φορά που λένε την άποψή τους, να την τεκμηριώνουν.

Δραστηριότητα 2η:

- Ο εκπαιδευτικός έχει ετοιμάσει μία παρουσίαση με χάρτες ακρόασης ή δείχνει βίντεο, όπου υπάρχουν, τα οποία αντιστοιχούν στα μέρη του έργου. Μπορείτε να βρείτε μια διαδραστική παρουσίαση του έργου (εργαλείο h5p) στον παρακάτω σύνδεσμο: <https://paizomemousiki.blogspot.com/2021/02/blog-post.html>
- Εναλλακτικά, αν δεν υπάρχει η δυνατότητα προβολής σε προτζέκτορα, η παρουσίαση γίνεται με πλαστικοποιημένες εικόνες από τα ζώα ή χάρτες ακρόασης, και τα μέρη του έργου γράφονται στον πίνακα.

Σημείωση: Σε μικρές ηλικίες (Α' και Β' Δημοτικού), είναι προτιμότερο να γίνει αφήγηση μιας ιστορίας, ενός όμορφου παραμυθιού με βάση την παρέλαση αυτή των ζώων. Εναλλακτικά γίνεται ανάγνωση ενός βιβλίου, το οποίο αφορά το "Καρναβάλι των Ζώων" (υπάρχουν εκδόσεις στο εμπόριο).

Δραστηριότητα 3η:

Αφού έχει γίνει η παρουσίαση των μερών του έργου και ο εκπαιδευτικός έχει αναφέρει ποιο ζώο η μουσική αναπαριστά, ο εκπαιδευτικός ξεκινά μια καθοδηγούμενη συζήτηση με τους μαθητές του. Ερωτήσεις όπως:

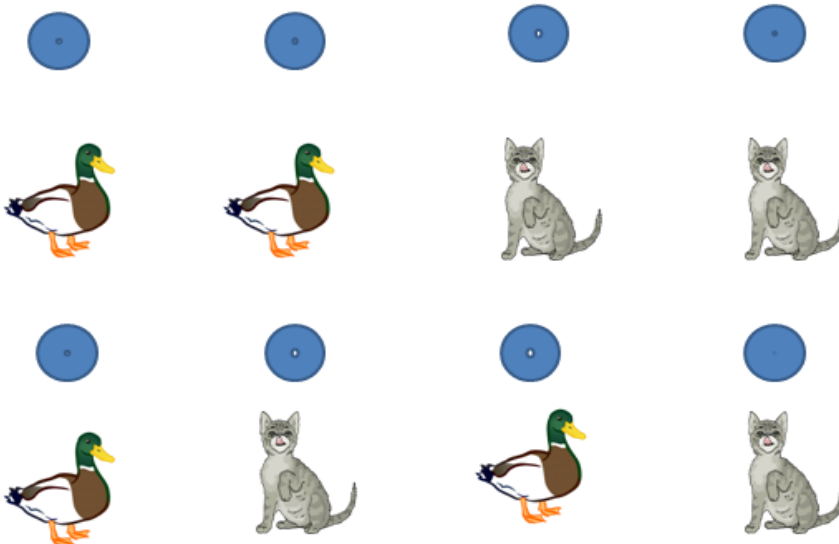
- Μπορούμε να καταλάβουμε σε ποιο περιβάλλον ζουν ζώα όπως τα ψάρια στο ενυδρείο ή ο Κούκος στο δάσος;
- Μπορούμε να καταλάβουμε το μέγεθος ενός ελέφαντα, όταν ακούμε το συγκεκριμένο κομμάτι;
- Μπορούμε να καταλάβουμε πόσο γρήγορα τρέχουν τα μουλάρια στο κομμάτι “Ημίονο”;

Δραστηριότητα 4η : Η φωνή των ζώων (Α-Β-Γ τάξη)

- Ο εκπαιδευτικός παίζει 4 χτύπηματα στα γόνατα και οι μαθητές επαναλαμβάνουν μετρώντας δυνατά από το 1 έως το 4.
- Ο εκπαιδευτικός σε κάθε χτύπημα κάνει τη φωνή ενός ζώου π.χ. *γαβ γαβ γαβ γαβ, μπε μπε μπε μπε* κ.τ.λ. και οι μαθητές επαναλαμβάνουν.
- Στη συνέχεια κάθε μαθητής (με τη σειρά) κάνει τον ήχο ενός ζώου και οι υπόλοιποι επαναλαμβάνουν.

Δραστηριότητα 5η : Σύνθεση - Χάρτες Ακρόασης (Α-Β-Γ τάξη)

- Ο εκπαιδευτικός κάνει μια επανάληψη στα ζώα που έχουν αναφερθεί στη δραστηριότητα 4.
- Έπειτα δείχνει κάρτες (ή σε αρχείο powerpoint στον προτζέκτορα) από διάφορα ζώα.
- Ο εκπαιδευτικός δημιουργεί ένα ρυθμικό μοτίβο διάρκειας 8 παλμών, χρησιμοποιώντας τον ήχο διάφορων ζώων. Στον πίνακα κάνει 8 κύκλους και κάτω από κάθε κύκλο γράφει (ή βάζει την εικόνα) το όνομα ενός ζώου. π.χ.

- Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και δημιουργούν τα δικά τους ρυθμικά μοτίβα - χάρτες ακρόασης. Στη συνέχεια κάθε ομάδα παρουσιάζει τη σύνθεσή της στην υπόλοιπη τάξη.

Δραστηριότητα 6η (Γ-ΣΤ τάξη):

Ο εκπαιδευτικός μοιράζει το φύλλο εργασίας (1), πρόκειται για άσκηση αντιστοίχισης. Στη συνέχεια μοιράζει το φύλλο εργασίας (2) και τους ζητά να το συμπληρώσουν επιλέγοντας άλλα όργανα (από αυτά που ήδη γνωρίζουν) και να επιλέξουν και τι ταχύτητα θα είχε το κάθε μέρος αν ήταν αυτοί οι συνθέτες του έργου “Καρναβάλι των Ζώων”.

Δραστηριότητα 7η:

- Οι μαθητές συνδυάζουν την παντομimική αναπαράσταση και τις δράσεις αυτοσχεδιασμού στην παρουσίαση των ζώων. Οι ίδιοι χωρίζονται σε ομάδες (κάθε ομάδα είναι διαφορετικό ζώο) και αναπαριστούν τα ζώα σύμφωνα με τον τρόπο που κινούνται.
- Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να συνδυαστεί και με την κατασκευή μασκών για κάθε ζώο που συμπεριλαμβάνεται στο έργο.
- Ο εκπαιδευτικός κάνει διάφορες ερωτήσεις στους μαθητές με σκοπό να τους βοηθήσει να αντιληφθούν διάφορα χαρακτηριστικά των ζώων. π.χ. Πως κινείται κάθε ζώο; Κάνει μεγάλα ή μικρά βήματα; Κινείται αργά ή γρήγορα; Ο ήχος των φωνών τους είναι χαμηλός ή ψηλός;
- Αφού οι μαθητές έχουν κινηθεί ελεύθερα αναπαριστώντας τα ζώα, ο εκπαιδευτικός δείχνει την εικόνα ενός ζώου. Όλοι πρέπει να σταματήσουν να κινούνται. Η μοναδική ομάδα που επιτρέπεται να συνεχίσει να κινείται είναι αυτή που ανήκει το ζώο της εικόνας. Κάθε φορά που ο εκπαιδευτικός δείχνει διαφορετική εικόνα, η αντίστοιχη ομάδα μαθητών κινείται.

Δραστηριότητα 8η (Γ-ΣΤ τάξη):

- Ο εκπαιδευτικός μοιράζει στους μαθητές το φύλλο εργασίας (3) και τους ζητά να το συμπληρώσουν. Τους εξηγεί ότι θα ακούσουν 6 μουσικά αποσπάσματα από το έργο και πρέπει δίπλα σε κάθε ζώο να βάλουν το σωστό αριθμό ακρόασης.
- BINGO, εναλλακτικά ο εκπαιδευτικός τυπώνει καρτέλες με τις εικόνες των ζώων (αν είναι δυνατόν να υπάρχουν πολλές καρτέλες με διαφορετική σειρά των εικόνων) και τις μοιράζει στους μαθητές, μαζί με “μάρκες” για να τις τοποθετούν επάνω σε κάθε εικόνα ζώου που ακούν.

Δραστηριότητα 9η (Δ -ΣΤ τάξη):

- Ο εκπαιδευτικός ζητάει από τους μαθητές να επιλέξουν ένα ζώο από τα παρακάτω: πουλί, ελέφαντας, λιοντάρι, καγκουρό, κότα/κόκορας, ψάρι, γάιδαρος, κούκος, κύκνος, απολίθωμα, χελώνα.
- Στη συνέχεια τους ζητάει να κάνουν μια μικρή έρευνα. Πρέπει να βρουν πέντε τουλάχιστον χαρακτηριστικά για το ζώο της επιλογής τους. Για παράδειγμα:

- 1) Τι μέγεθος έχει 2) Πως κινείται 3) Που ζει 4) Τι τρώει 5) Αν έχει τρίχωμα και τι είδους.
- Κάθε ένας μαθητής καταθέτει την άποψή του. Κάνει συγκρίσεις ανάμεσα στη μουσική που έγραψε ο Saint-Saens και σε αυτά που έχει μάθει μέσα από την έρευνά του. Αναφέρει αν ταιριάζει η μουσική με το ζώο με βάση αυτά που έχει μάθει.

Δραστηριότητα 10η (Γ -ΣΤ τάξη): Lapbook - Listening Journal

Οι μαθητές δημιουργούν ένα lapbook με θέμα το Καρναβάλι των Ζώων, με πληροφορίες για τον συνθέτη, το έργο και κάποια στοιχεία για κάθε μέρος του.

Εναλλακτικά οι μαθητές δημιουργούν μία εφημερίδα ακρόασης (listening journal), όπου καταγράφουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους με αφορμή το “Καρναβάλι των Ζώων”.

Δραστηριότητα 11η: Το παιχνίδι των ήχων

- Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες των 4-5 ατόμων. Επιλέγουν ένα όνομα και ο εκπαιδευτικός καταγράφει το όνομα της κάθε ομάδας στον πίνακα.
- Σε κάθε γύρο επιλέγεται ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα. Εξ αρχής είναι καλό να έχει γίνει η επιλογή, με ποια σειρά δηλαδή, θα βγαίνουν οι εκπρόσωποι, ποιος θα είναι πρώτος, δεύτερος κ.ο.κ.
- Ο εκπαιδευτικός επιλέγει ένα απόσπασμα από το “Καρναβάλι των ζώων”.
- Οι ομάδες συσκέπτονται χαμηλόφωνα. Αν τα παιδιά δυσκολεύονται να βρουν τον τίτλο (ζώο), η ακρόαση επαναλαμβάνεται μέχρι 3 φορές.
- Στη συνέχεια ο εκπρόσωπος κάθε ομάδας πηγαίνει στον εκπαιδευτικό και λέει ψιθυριστά την απάντηση που έχει επιλέξει η ομάδα του να πει (αν δεν συμφωνούν όλοι για το ποια απάντηση θα δώσει ο εκπρόσωπος, τότε δίνει την απάντηση που υπερίσχυσε πλειοψηφικά).
- Αν η απάντησή τους είναι σωστή, τότε η ομάδα τους παίρνει πόντο, ο οποίος καταγράφεται στον πίνακα δίπλα στο όνομα της ομάδας του. Νικήτρια ομάδα αναδεικνύεται αυτή με τους περισσότερους πόντους.
- Ο εκπαιδευτικός γράφει στον πίνακα τους τίτλους από τα 13 μέρη του έργου, χωρίς το finale.
- Αναφέρει στους μαθητές ότι θα ακούσουν κάποια μουσικά αποσπάσματα και πρέπει να επιλέξουν έναν από τους 13 τίτλους που βλέπουν στον πίνακα.
- Παίζουν “το παιχνίδι των ήχων” όπως περιγράφηκε παραπάνω.
- Στο τέλος του παιχνιδιού, ο εκπαιδευτικός κάνει μια σύντομη αναφορά ότι όλα αυτά τα αποσπάσματα αποτελούν μέρος ενός μουσικού έργου με τίτλο “Το Καρναβάλι των Ζώων”.

Σημείωση: Το παιχνίδι αυτό μπορεί να παιχτεί και ως εισαγωγική δραστηριότητα.

Δραστηριότητα 12η:

Οι μαθητές μπορούν μέσω της εφαρμογής quizizz, να παίξουν μέσα στην τάξη ή και από το σπίτι τους (μέσω υπολογιστή ή κινητού τηλεφώνου) ένα κουίζ ερωτήσεων (<https://quizizz.com/join/quiz/5e860fff2edbf2001cae82fc/start?studentShare=true>)

Βιβλιογραφία

Τσεσμελή-Οδατζίδη, Ε. (2011). *Το Καρναβάλι των Ζώων Μουσικές Περιπλανήσεις στο έργο του Camille Saint-Saëns*, Φύλλιτος Νάκας.

Οδηγοί Ακρόασης:

Carnival of the Animals By Camille Saint-Saëns (21/4/2020). Ανακτήθηκε από: <https://lincolnsymphony.com/wp-content/uploads/2017/06/Carnival-of-the-Animals-YPC-Lessons.pdf>

Carnival of the Animals (21/4/2020). Ανακτήθηκε από: <https://cso.org/globalassets/institute/lesson-plans/carnival-of-the-animals-lesson-plan.pdf>

Teacher Resource Guide: Carnival of the Animals (21/4/2020). Ανακτήθηκε από: <http://www.playhousesquare.org/assets/doc/Carnival-TeacherGuide-4-1e7cf06d98.pdf>

The Carnival of the Animals PowerPoint (21/4/2020). Ανακτήθηκε από: <https://www.twinkl.co.uk/resource/t-mu-18-the-carnival-of-the-animals-powerpoint>

The Carnival of the Animals Pitch PowerPoint (21/4/2020). Ανακτήθηκε από: <https://www.twinkl.co.uk/resource/t-mu-19-the-carnival-of-the-animals-pitch-powerpoint>

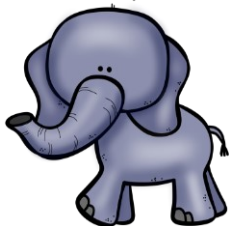
Εικόνες - Clip Art:

The Carnival Of The Animals Clip Art Bundle {Educlips Clipart} (21/4/2020). Ανακτήθηκε από: <https://www.teacherspayteachers.com/Product/The-Carnival-Of-The-Animals-Clip-Art-Bundle-Educlips-Clipart-2825432>

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

Όνομα: _____ Τμήμα: _____

Μπορείς να βρεις ποιο ζώο αντιστοιχεί σε ποιο μουσικό όργανο σύμφωνα με την επιλογή που έκανε ο Camille Saint - Saens στο έργο του “Το Καρναβάλι των Ζώων”;

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

Όνομα: _____ Τμήμα: _____

Μπορείς να διαλέξεις ένα διαφορετικό όργανο από αυτό που επέλεξε ο Saint-Saens για κάθε ζώο;

Τι ταχύτητα θα επέλεγες να είχε το κάθε μέρος αν εσύ ήσουν ο συνθέτης του έργου το “Καρναβάλι των Ζώων;”

Ζώο	Μουσικό Όργανο	Ταχύτητα	Ζώο	Μουσικό Όργανο	Ταχύτητα
					
					
					
					
					

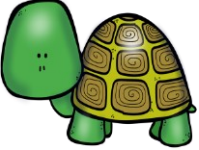

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

Όνομα: _____ Τμήμα: _____

Άκουσε 6 μουσικά αποσπάσματα και γράψε με ποια σειρά ακούστηκαν τα ζώα.

Κομμάτι	Αριθμός Ακρόασης
Κούκος στο δάσος 	
Κύκνος 	
Ημίονοι 	
Γάιδαρος 	
Καγκουρό 	
Απολιθώματα 	

ΚΑΡΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ BINGO

<p>ΕΝΥΔΡΕΙΟ</p> 	<p>ΠΟΥΛΙΑ ΣΤΟ ΚΛΟΥΒΙ</p> 	 <p>ΚΟΤΕΣ ΚΑΙ ΚΟΚΟΡΙΑ</p>	<p>ΠΙΑΝΙΣΤΕΣ</p>
<p>ΚΟΥΚΟΣ ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ</p> 	<p>ΓΑΙΔΑΡΟΣ</p> 	<p>ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ</p> 	<p>ΑΠΟΛΙΘΩΜΑΤΑ</p>
<p>ΛΙΟΝΤΑΡΙ</p> 	<p>ΗΜΙΟΝΟΙ</p> 	<p>ΚΑΓΚΟΥΡΟ</p> 	<p>ΚΥΚΝΟΣ</p>
 <p>ΧΕΛΩΝΑ</p>	 <p>ΦΙΝΑΛΕ</p>		

ΔΕΙΓΜΑ: ΦΥΛΛΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΑΚΡΟΑΣΗΣ

<p style="text-align: center;">ΚΟΤΕΣ ΚΑΙ ΚΟΚΟΡΙΑ</p> <div style="text-align: center;"></div> <p>Η μουσική αναπαριστά: _____ _____ _____ _____</p> <p>Παίζουν τα μουσικά όργανα: _____ _____</p>	<p>Αυτό που μου έκανε περισσότερο εντύπωση είναι: _____ _____ _____ _____ _____</p> <p>Ακούγοντας τη μουσική αισθάνθηκα: _____ _____ _____ _____</p>
---	--

Η Αναστασία Σταυρούλακη γεννήθηκε στο Ρέθυμνο Κρήτης. Είναι πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών Α.Π.Θ., κάτοχος πτυχίων Ανώτερων Θεωρητικών, Τρομπέτας και Βυζαντινής Μουσικής. Το 2020 απέκτησε Μεταπτυχιακό Δίπλωμα από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, στο πρόγραμμα: "Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των Τ.Π.Ε. (e-learning)". Είναι μέλος της συντακτικής ομάδας του Περιοδικού "Μουσική σε Πρώτη Βαθμίδα" το οποίο βρίσκεται υπό την αιγίδα του Πανεπιστημίου Αιγαίου και μέλος της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση. Το 2015 δημιούργησε το ιστολόγιο «Παίζω με Μουσική!» (raizomemousiki.blogspot.com). Έχει παρακολουθήσει και συμμετέχει ως επιμορφώτρια σε σεμινάρια μουσικοπαιδαγωγικού ενδιαφέροντος (δια ζώσης και εξ αποστάσεως). Έχει επίσης παρακολουθήσει και λάβει μέρος με εισηγήσεις της (ατομικές και ομαδικές) σε συνέδρια και ημερίδες και έχει δημοσιευθεί άρθρο της στο περιοδικό «Μουσική Εκπαίδευση». Η επιστημονική και ερευνητική της δραστηριότητα επικεντρώνεται στους τομείς της Μουσικής Παιδαγωγικής και της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.

Educative scenario “The Carnival of the Animals”

Anastasia Stavroulaki

In this educational scenario, a set of actions is attempted with the help of music, drama and visual expression techniques. Emphasis is placed on active listening music activities. The main goal of the script is to get acquainted in depth with Camille Saint-Saëns's work "The Carnival of the Animals". In the first two activities "Carnival of the animals" is introduced to the students with visual aids (ppt presentations and storytelling for the younger students). The next part of the scenario is dedicated to the students' knowledge indication, former ideas and perception on this issue and to the expression of the purpose and individual aims. A unit follows, that deals with the classroom's form of organization and the logistic structure required for the completion of the action plan suggested. In each of the suggested activities, the interested person can distinguish the adaptation of different forms of music expression, which cultivate and promote the experiential learning of the participants.

Anastasia Stavroulaki was born in Rethymno, Crete. She is a Music Theory teacher at the Music School of Rethymnon. She is a graduate of the Department of Music Studies (Aristotle University, Thessaloniki), holder of degrees in Advanced Music Theory, Trumpet and Byzantine Music. In 2020 she obtained a Master's Degree from the Pedagogical Department of Primary Education of the University of Crete, in the program: "Education Sciences - Distance Learning using ICT (e-learning)". She is a member of the editorial team of the Journal "Music in the First Grade" and a member of E.E.M.E. In 2015 she created the blog "paizomemousiki.blogspot.com". She has attended and participated as a trainer in seminars of music pedagogical interest, her activity focuses on the fields of Music Pedagogy and Distance Education.